

269/1757/9/97

Exnr. 4 van 19 Exn H/a
KINL
exclusief.

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor

- CS
- HACIV
- HAO
- HAVI
- HAMIDKL
- HAMIDKLu
- HAMIDKM

Nummer
DIS97000342

Datum
24 januari 1997

Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr. 03/97 van de MID.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr. [redacted]
Brigade-generaal

Bijlagen

- 1 -

Opsteller

drs [redacted]

Doorkiesnummer

070 - 3186967

INLICHTINGEN-BULLETTIN NR.: 03/97
(23 januari 1997)

RUSLAND

Minister van Defensie [redacted] twijfelt over mogelijkheid van militaire hervormingen. Op een persconferentie heeft de Russische Minister van Defensie [redacted] gezegd dat momenteel de financiële randvoorwaarden voor een militaire hervorming ontbreken. Verder stelde hij dat het defensiebudget volstrekt onvoldoende is en dat op termijn Rusland het vermogen om zijn militaire veiligheid te waarborgen kan verliezen. [redacted] is daarmee afgeweken van zijn eerdere stelling dat er koste wat kost een militaire hervorming moet komen. In feite verkondigt hij momenteel dezelfde mening als zijn voorganger [redacted] een half jaar geleden. De opvatting van [redacted] staat haaks op die van de Secretaris van de Defensieraad [redacted], die juist een hervorming wil vanwege het teruglopende budget. Door deze tegenstelling is de besluitvorming rond de militaire hervorming in de Defensieraad in een impasse gekomen en is geen uitvoering gegeven aan een decreet van [redacted] om voor 1 januari 1997 prioriteiten voor de opbouw van de strijdkrachten aan te geven. Voor het doorbreken van de impasse is ingrijpen van de President nodig. Een woordvoerder van het Kremlin heeft aangegeven dat na het hervatten van de normale werkzaamheden voor [redacted] defensie-aangelegenheden een van zijn prioriteiten zal zijn. Het is onwaarschijnlijk dat de President de kant van [redacted] zal kiezen, zeker nu ook de Doema een staatsbegroting heeft goedgekeurd waarin nauwelijks extra gelden voor defensie zijn gereserveerd. Er dient rekening te worden gehouden met het ontslag van [redacted].

Crisis in de strijdkrachten

In een hoofdartikel in de Russische legerkrant *De Rode Ster* in januari is ingegaan op de *dedovshchina*, het informeel geïnstitutionaliseerde verschijnsel dat oudere lichten dienstplichtigen de jongere lichten uitbuiten en terroriseren. De krant constateert dat het niet lukte om deze misstand uit te roeien, en dat zelfs sprake is van een groeiende tendens. Een van de redenen is dat vooral sociaal zwakkere jongeren voor militaire dienst worden opgeroepen; kinderen van beter-geplaatsten kunnen vrij eenvoudig een oproep vermijden. Een tweede reden zou het gebrek aan normale militaire oefenactiviteiten zijn, waardoor de soldaten eindeloos in de kazernes rondhangen. Tenslotte noemt *De Rode Ster* het gebrek aan motivatie onder de officieren om de *dedovshchina* aan te pakken. De krant citeerde daarbij sociologisch onderzoek, waarin naar voren kwam dat 85% van de Russische officieren meent dat een ineenstorting van het leger onontkoombaar is als er niets gebeurt. Verder verklaarde ongeveer de helft van de ondervraagde officieren geen professioneel of algemeen perspectief meer te zien en op het werk nog slechts het minimale te doen (Daarbij kan worden aangetekend dat volgens [redacted] in de afgelopen drie jaar 140.000 officieren voortijdig de dienst hebben verlaten.).

OEKRAÏNE

Oekraïne en de NAVO

Vorige week heeft de secretaris van de Oekraïense Nationale Veiligheids- en Defensieraad, [REDACTED], verklaard dat de politieke samenwerkingsprocessen tussen de NAVO en Oekraïne en tussen de NAVO en Rusland parallel dienen te lopen en niet door elkaar gehaald moeten worden. Op dit moment kan Oekraïne nog geen lid van de NAVO worden, maar in de toekomst is lidmaatschap evenwel mogelijk. [REDACTED] zou gezegd hebben dat toetreding voor 2001 wenselijk is. Ten aanzien van de lopende besprekingen over samenwerking met de NAVO meende [REDACTED] dat veiligheidsgaranties (tegen Rusland) daarvan een belangrijk onderdeel moeten vormen. Momenteel buigen Oekraïne en de NAVO zich over een document waarin de 'speciale relatie' wordt geformaliseerd. [REDACTED] hoopt dat het document kan worden ondertekend tijdens de NAVO-top in Madrid, deze zomer, maar weet niet of dat zal lukken vanwege meningsverschillen over inhoud en karakter van het document. De Oekraïense Minister van Defensie, [REDACTED], heeft zich terughoudender uitgelaten over een eventueel NAVO-lidmaatschap. Het Oekraïense leger, aldus [REDACTED], is zich niet aan het voorbereiden op toetreding tot welke alliantie dan ook. De kwestie van eventuele toetreding (die [REDACTED] overigens niet uitsluit) is dan ook eerder politiek dan militair van aard. Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] heeft gezegd dat, uitgaande van de Oekraïense nationale veiligheid, de samenwerking met de NAVO uitgebreid en verdiept dient te worden. In een recent interview met de Russische krant *Nezavisimaya Gazeta* heeft [REDACTED] evenwel nogmaals herhaald dat Oekraïne niet van plan is tot de NAVO toe te treden. In Oekraïne lijkt men het eens over de noodzaak van samenwerking met de NAVO als een belangrijk element in het waarborgen van de Oekraïense onafhankelijkheid vis-à-vis Rusland. Met het oog op Russische gevoeligheden wordt in het algemeen slechts in voorzichtige bewoordingen over toetreding tot de Alliantie gesproken. Het feit dat [REDACTED] vorige week echter toch heeft gesproken over een Oekraïense toetreding binnen vier jaar, is indicatief voor de huidige spanningen in de relatie tussen Oekraïne en Rusland.

Plannen strijdkrachten voor 1997

Volgens Minister van Defensie [REDACTED] voldoet het, in 1997 voor defensie gereserveerde, budget maar voor een kwart aan de behoefte van zijn Ministerie. Net als in 1996 zal door de verkoop van overtollig materieel de tekorten moeten worden aangevuld. Ook zal er door de deelname aan VN-operaties extra geld beschikbaar komen. Het Ministerie legt volgens [REDACTED] in 1997 de prioriteiten bij de ontwikkeling van de luchtmacht en de modernisering van middelgrote marineschepen. Tevens zal er volgens de plannen een Rapid Reaction Force (RRF) worden opgericht die, zonder versterkingen, op elk moment "elke mogelijke agressie zal kunnen weerstaan". Hiertoe zullen er luchtmacht - en luchtlandingseenheden, strategische rakettroepen en artillerie in de RRF worden opgenomen. Gezien de grote financiële tekorten en de nog uit te voeren verdere herstructurering van de Oekraïense strijdkrachten is het maar zeer de vraag of de voor 1997 geplande activiteiten doorgang kunnen vinden. Het is voor defensie namelijk al niet mogelijk gebleken om de eerder aangekondigde overgang naar een territoriaal

[REDACTED]

organisatieconcept uit te voeren. In de plannen werd gesproken over vijf of zes territoriale commando's. Tot nu toe is er -zeer waarschijnlijk uit kostenoverwegingen- naast de twee reeds bestaande militaire districten, nog maar één nieuw territoriaal commando opgericht.

WIT-RUSLAND

Luitenant-generaal [REDACTED] nieuwe Minister van Defensie

In Wit-Rusland is luitenant-generaal [REDACTED] tot voor kort Chef van de Hoofdstaf, benoemd tot Minister van Defensie. [REDACTED] is pas eind 1995 in het Witruussische leger gaan dienen. Daarvoor was hij militair in het Russische leger. [REDACTED] vervangt generaal [REDACTED], die vorig jaar wegens openbare dronkenschap door President [REDACTED] werd ontslagen. (Volgens sommige bronnen was [REDACTED] daarbij het slachtoffer van een complot van [REDACTED].) [REDACTED] is een voorstander van nauwe militaire samenwerking met Rusland.

De benoeming van [REDACTED] past in het beleid van [REDACTED] om pro-Russische, maar vooral hem toegewijde, personen aan het hoofd van alle witruussische machtsorganen te plaatsen. Door de recente grondwetswijziging in Wit-Rusland, die de invloed van het parlement op benoemingen sterk heeft gereduceerd, heeft President [REDACTED] bij dergelijke benoemingen praktisch de vrije hand.

BULGARIJE

Toespitsing constitutionele crisis

Zoals bekend wordt de Bulgaarse socialistische regering (sedert 1994), inmiddels zonder premier, met grote sociaal-economische problemen geconfronteerd. Het gaat met name om (de sociale gevolgen van) de invoering van hervormingen. Ernstige politieke tegenstellingen binnen de regerende partij, evenals economisch mismanagement en de tegenwerking van machtige criminele economische groepen, liggen aan deze situatie ten grondslag. Door deze problemen heeft de onlangs aangetreden (christen-democratische) president [REDACTED] voor vervroegde verkiezingen (gepland voor eind 1998) gepleit om tot een ander economisch beleid te komen. [REDACTED] heeft hiervoor, in tegenstelling tot voormalig president [REDACTED] de steun van de (anti-socialistische) oppositie die een groot gedeelte van de bevolking achter zich heeft. Onder de bevolking is groot verzet gerezen over de daling van de levensstandaard als gevolg van de toenemende economische crisis (Zo bedroeg het begrotingstekort eind 1996 ruim 600 miljard Lev. Dit is 5% van het BNP. De buitenlandse schuld is inmiddels opgelopen tot ca US \$ 12 miljard.).

Tot dusver stemmen de regerende socialisten (ondanks aanhoudende massale demonstraties en stakingen) niet in met de eis van de oppositie om dit voorjaar verkiezingen te laten houden. De socialisten houden vast aan hun constitutioneel mandaat dat zij legaal zijn gekozen. Gelet op de politieke crisis zinspelen zij echter op een nieuwe rol als "overgangsregering", die tot eind 1997 de kans zou moeten krijgen om de economische recessie te keren. Gelet op het karakter van de aanhoudende oppositie is de verwachting dat de huidige regering daartoe niet de kans zal krijgen. Bovendien moet sterk worden betwijfeld of een "overgangsregering" de economische recessie op zo'n korte termijn kan beteugelen. Nieuwe verkiezingen

op korte termijn lijken derhalve voor de hand te liggen, waarbij de socialisten de verliezende partij zullen zijn.

TSJECHISCHE REPUBLIEK

Reorganisatie Ministerie van Defensie en Staven

Tsjechië is, in het kader van de inmiddels in gang gezette herstructurering van de strijdkrachten, onlangs begonnen met de reorganisatie van het Ministerie van Defensie en de Generale Staf. De reorganisatie zal aanvankelijk een personele reductie van een derde van de in totaal ongeveer 1.400 binnen het Ministerie van Defensie en Generale Staf werkzaam zijnde militairen en burgers met zich meebrengen. In de tweede helft van het lopende jaar zullen de reducties eveneens bij de ondersteunende eenheden van beide toporganisaties worden doorgevoerd. Hierbij zullen vooralsnog ongeveer 8.000 defensiemedewerkers (1.500 (beroeps)militairen en 6.500 burgers) betrokken zijn. Binnen het Ministerie van Defensie en bij ondersteunende eenheden, zoals de onderdelen van de territoriale verdediging, zouden in totaal ruim 24.000 personen werkzaam zijn.

De reorganisatie van de ministeriële en militaire toporganisatie is mede een uitvloeisel van een, eind 1996 door Minister van Defensie [REDACTED] aangekondigd, nieuw ontwerp-document "Plan Nationale Defensie Strategie". Dit vierde concept-defensieplan dat overigens onder leiding van eerste plaatsvervangend Minister van Defensie [REDACTED] wordt opgesteld, staat in het licht van 'efficiency' en met name verbetering van het herstructureringsproces op het gebied van opleiding (professionalisering) en materieel (modernisering). In voorgaande jaren lag binnen het defensiebudget grote nadruk op de instandhoudingskosten van de strijdkrachten. In 1995 werd ongeveer 85% van het defensiebudget (29 miljard Kroon oftewel 1,1 miljard US dollar) besteed aan operationele- en onderhoudsdoeleinden (inclusief personeelskosten). Voor het lopend jaar is voorzien in een, reëel nauwelijks gestegen, defensiebudget van ongeveer 32 miljard Kroon (circa 1,2 miljard US dollar) oftewel 2,3% van het BNP. Minister van Defensie [REDACTED] wil met de personele ombuigingen het doubleren van werkzaamheden, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het defensieapparaat voorkomen en tegelijkertijd meer financiële ruimte scheppen voor met name aanschaf/modernisering (interoperabiliteit) en hieraan gerelateerd militair onderzoek en ontwikkeling.

Eerste speciale staalfabriek

In centraal-Iran is onlangs eveneens de eerste speciale staalfabriek geopend. De fabriek, die is ondergebracht op een groot militair industrieel complex, zal hoogwaardig staal voor militaire (en civiele) toepassingen produceren. Bij de militaire toepassingen betreft het zo goed als zeker pantser, geschutslopen en reserveonderdelen voor diverse lucht- en grond-wapensystemen. Een tweede grotere speciale staalfabriek is in aanbouw en zal naar verwachting in de tweede helft van dit jaar gereed zijn. Iran produceert inmiddels praktisch zelfstandig enkele typen pantservoertuigen, artilleriestukken, (artillerie)raketsystemen, mortieren en lichte wapens. Deze worden ook naar een aantal islamitische landen geëxporteerd en geleverd aan de Hezbollah-strijdgroep in Zuid-Libanon (voor de strijd tegen Israël). De bouw van de speciale staalfabrieken in Iran komt voort uit de problemen die de Iraanse defensie- industriële organisatie ondervond tijdens de oorlog met Irak (1980-1988). Toen weigerden verschillende landen om hoogwaardig staal aan Iran te leveren. Het opzetten van een eigen productiecapaciteit voor hoogwaardig staal is één van de onderdelen van het ambitieuze plan om een omvangrijke nationale defensie-industrie op te bouwen. Iran wil op dit terrein zo veel mogelijk zelfvoorzienend worden, vooral om niet langer de gevolgen te ervaren van de militaire boycot die het Westen al jaren tegen het land in stand houdt.

Uitbreiding economische samenwerking met Rusland

De Iraanse Minister van Economische Zaken en de Russische Minister van Buitenlandse Economische Betrekkingen hebben in december 1996 in Moskou een overeenkomst over de uitbreiding van de economische samenwerking ondertekend. Bij die gelegenheid benadrukten beide functionarissen hun voornemen om de bouw van de kerncentrale te Bushehr (Iran) te voltooien. In dit verband wordt tevens melding gemaakt van het feit dat het aantal Russische technici dat betrokken is bij dit project in 1997 zal groeien van 300 tot ca. 1.000. Het blijkt trouwens dat Rusland ook in Iran een uraniumerts-mijn zal ontwikkelen en een fabriek voor de verrijking van Uranium zal gaan bouwen. Beide projecten worden in verband gebracht met het Iraanse nucleaire project.